

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 165. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091615200/facsimile.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

og sandere ståsted. Angstens repertoire spænder fra det venligt drilende, der drager born mod eventyr og gader (jf. 41), over det tvetydige og forvirrende i oplevelsen af seksualiteten, til det totalt odelæggende, der for et menneskes indre blik kan få hele tilværelsen til at styre i grus. Angsten kan få mennesket til at dyrke falske guder, men den kan også hurtigt «slå om» (jf. 145) og fælde de falske guder, den selv har skabt, kun for at efterlade mennesket endnu mere nogen og ubeskyttet.

Angsten er et «Hexebrev» (145): den kan antage enhver skikkelse efter behov og rummer i sig uendelige kombinationsmuligheder. Den bliver af S.K. forbundet med det græske orakel, der beredvilligt leverede svar på menneskers engstelige spørgsmål til fremtiden. Men disse svar var uudgrundelige i deres tvetydighed, pegede i flere retninger på en gang. Angsten fik mennesket til at konsultere oraklet, selv om de godt vidste, at dertes svar kun ville vække ny angst (jf. 90). Angsten forbindes også i almindelighed med troen på skæbnen, som S.K. forbinder med endeligheden og derfor opfatter som lunde fuldt tvetydig: «Endeligheden forklarer bestandig kun stykkevis, aldrig totalt» (146). Men angstens kan samtidig lære mennesket at gennemskue skæbnen, endeligheden og den dermed forbundne klogskab, der incinerer at kunne »regne den ud», som upålidelige; angstens kan lære mennesket at »tabe Troen paa Lotteriet» (145) på en sandere måde end ved, »at han bestandig taber i Spillet» (smst.) (hvorfed han aldrig helt taber troen); – angstens kan ved at pege på uendeligheden fore mennesket frem mod den sande tro, »idet den fortærer alle Endeligheder, opdager alle deres Skuffelser [dvs. illusioner, bedrag]» (141). Den umiddelbart rystende erfaring, som angstens giver mennesket, »at han absolut intet kan fordre af Livet, og at det Forferdelige, Fortabelse, Tilintetgjorelse boer Dor om Dor med ethvert Menneske» (142) – den erfaring kan i sidste instans føre frem til troen. Angsten er frigørende derved, at den kan fratauge mennesket respekten og frygten for de relativt små ulykker ved at pege på de større: »Frygte Skæbnen i udvortes Forstand, dens Omskifte, dens Nederlag kan en saadan Individualitet ikke; thi Angsten i ham har alterede selv dannet Skæbnen og frataget ham absolut Alt, hvad nogen Skæbne kan frataage» (145).

Angstens forbundethed med det mulige gør den overlegen i forhold til enhver menneskelig virkelighed, den har »Mulighedens Al-